

[MALONYAI PÉTER](#) - 2023.05.12 00:29

Kell a barátság – Malonyai

Péter publicisztikája

VAN EGY TÁRSASÁG, hozzáteszem a lényegét: baráti. Havonta egyszer összejövünk az ifjúkorunk óta Pözsó névvel illetett vendégszerető sörözőben, presszóban, bárban (kinek mi tetszik). Az asztaltársaságban „klasszikus” zenészek, Charlie (s vele persze Horváth Attila), Frenreisz „Karesz”, Köves „Pinyó” (és még sokan mások – élek az egykori magyar filmek szereplőinek felsorolását záró kitétellel), régi társak az egykori focikról (Torockó tér, Csaszi melletti „dühöngő”), és persze a futballedző Kiss Laci, az ötletgazda, aki egykoron éppen Pasaréten alkotott nagyot a Pénzügyőrrel. Az akkori futballisták közül Lesti Béla, gyerekkori barátaim közül pedig Szemző „Riasztó” Gábor, meg persze Mezey „Golyó” András, aki nálam polihisztorként is (értsd: mindenre nyitott) híres. De nem a névsor a fontos, hanem hogy a mienk törzsasztal a javából.

Nos, április közepe óta itt van egy szék üresen, és itt is marad örökre – a 75 esztendősen elhunyt Török Ádám helye.

Ádámmal ahhoz a generációhoz tartozunk, akiknél a futball és a zene állt a középpontban. Beatkorszak, mondják, boldog ifjúkor – mondom én. Aligha véletlen, hogy ma is összejövünk, megnézzük, mennyit öregedtünk egy hónap alatt – mondogatjuk. Török Ádám jegyében is, hiszen egyik klasszikusában a lényeg: „Én mindig a régi maradok. / Fogadj újra el, és őszintébb leszel, / mert kell a barátság, add tovább! / Hej, kell a barátság, add tovább!” – idézem, mert a focik, a koncertek, a bulik mind alkalmasak voltak arra, hogy közel kerüljünk egymáshoz, megtudjuk hitelesen, mi van a másokban.

Török Ádám ellen nem volt könnyű futballozni. Elsőprő lendülettel élt a pályán (is), kemény volt és határozott, a meccsek utáni bocsánatkérése éppen úgy hozzátartozott nála a játékhoz, mint egy-egy jó sör.

Az előzmény szintén korosztályfüggő. Nyolcévesen ott volt a Népstadionban, amikor a Bp. Honvéd–Fradi (Kinizsi) vegyes a félidei 5:0 után 6:2-re legyőzte a Botafogót, tapsolt Tichy Lajos góljainak, látta nálunk Puskás Öcsit, Bozsik Cucut, „Kockát”, azaz Kocsis Sándort, a másik oldalon pedig a szintén legendás Garrinchát. Aztán Grosics Gyula lett a kedvence, ő is „Fekete Párduc” akart lenni – a Várban lakva a Halászbástya alatti úgynevezett „vörös pályán” vagy a

Hunfalvy utcában. Hűségesen, hiszen amikor Grosics a Tatabányába igazolt, a Bányásznak drukolt. Tapsolt, amikor a csapat 1958-ban 0:2-ről 2:2-re végzett a Fradi ellen a Népstadionban, Szovják Istvánt (ő lőtte a két gólt) éppen olyan lelkesedéssel emlegette, mint Hetényi Sándort vagy Lahos Lászlót.

A drukker már csak ilyen. Meg olyan, hogy amikor Puskás Öcsi 1981-ben először jött haza a forradalom után, és a magyar–angol világbajnoki selejtező előtt szerepelt a Budapest–Vidék öregfiúkmeccsen, a Normafánál volt valamilyen buli, és kérte, hogy délután játsszanak. „Aztán a Népstadionban ismét láthattam Puskást és Trevor Brooking gólját, amely után Katzirz Bélának úgy kellett kipiszkálnia a labdát a hálótartó vas mögül.”

A Palán, azaz a margitszigeti Palatinus strandon is otthon volt, az ottani klasszikus „pénzdíjas” meccseken előbb látta játszani Törőcsik Andrást, mint az NB I-ben. Nem mellékes, hogy „Törő” is törzsvendég volt a Pözsóban, amikor a Sodrás utcában lakott.

Kicsit erőltetett, ha a sportvilág jellemzőit igyekszünk ráhúzni a zenére, de nála az a legkevesebb, hogy elmegy. Mindig meg akartam kérdezni tőle, hogy mesterkélte-e a párhuzamom, de valahogy elmaradt. Mert például a Kereszteslovag című klasszikusában azt énekli, hogy: „Most egyedül, kínlódva lépeget, / egy sebesült harcos már senkinek nem kell. / Győzött csatákon, szerelmes párnákon, / arcát soha nem színezte pír. / Most egyedül, kínlódva megremeg, / és szaracén kardjába lassan beledől.” Akinek erről az öregedő, a pályától búcsúzni kénytelen futballista jut eszébe, aligha véletlen.

Például Albert Flóri, akit korábban is gyakran méltatlanul találtak meg, de 1969. júniusi külső oldalszalag-szakadása után már nem úgy kezelték, ahogy megillette volna. Török Ádámnak az volt a véleménye, hogy Flóri és társai az Aranycsapatot követő, de szintén nagy generációhoz tartoztak. Szerinte tündöklésünk Albert súlyos sérüléséig tartott. A marseille-i vereség már csak ráadás, hivatalos lezárás volt.

A futballban rendre megemlékeznek a nagy újítokról, 4–2–4, tiki-taka, gyémántalakzat meg a többi. Nos, Török Ádám zenében volt korszakos. Egy hozzáértő szerint három szempontból is. Egyrészt olyan hangszert (fuvola) választott, amelynek korábban a klasszikus zene fogalomkörén kívül marginális szerepe volt, ma fuvolás felvételeit Ázsiában és a tengerentúlon is keresik a gyűjtők. Másrészt elismertette, hogy Bartók Béla művészetének nem csak hagyományos hangversenytermekben és operaszínpadokon van létjogosultsága. A harmadik, hogy ő és bandája, a Mini jelentősen formálta a hetvenes-nyolcvanas években felnövő

nemzedék ízlését, társadalomszemléletét. Ez visszautal arra, amit a zene (és a futball) közösségteremtő erejéről írtam, de – így a bennfentes– ez az, amiért – művészi jelentőségén túlmenően is – a magyar rocktörténet legnagyobbjai közé emelkedett.

Egy NDK-beli turnén vett egy fa blockflötét, ezt váltotta később fuvalára, amelyen rengeteget gyakorolt. Legendás történet: Keszthelyen, ahol napközben állandóan finomította a tudását a szállodában, „Az egyik nap odajött egy elvtárs barna öltönyben. Sosem felejttem el, azt mondta nekem: »Ide figyeljen, itt van száz forint. Ide járok ebédelni, amikor itt vagyok, ne pikulantozzon.« A keszthelyi rendőr-főkapitány volt. Soha többet nem láttam.”

És akkor Bartók... Ez is érdekes történet – és zenetörténeti tett. A hetvenes években már felvették a rádióban az Este a székeleyknél és az Első román tánc remekeket, de ifjabb Bartók Béla letörölte. „Az örökösök nem engedték, hogy hosszú hajú hippik nyúljanak Bartók zenéjéhez” – mesélte Török Ádám. Aztán 2016-ban lejártak a szerzői jogok, ezért Papp Gyulával nekiálltak újra a feldolgozásoknak. Sőt. Jött az Allegro Barbaro is, amelynek Török Ádám 70. születésnapján volt az ősbemutatója. Papp Gyula ezt nagy idola, Keith Emerson, illetve volt osztálytársa, Kocsis Zoltán emlékére hangszerelte és játszotta el.

Futball és rock, hosszú haj. Nem véletlenül volt száka a „hivatal” szemében. Erdős Péter, az akkori popcézár ki is mondta a lényegét: nem úgy él, mint egy szocialista ember. „Én egy félnótás hippis voltam, át tudtam vitorlázni a nehézségeken. Engem kielégített, hogy volt egy jó kis bandám, ha volt melóm” – magyarázta mindig, bevallva, hogy többször hibázott. Leginkább akkor, amikor nem menedzselte jobban a Minit. Nem bírva a hivatalok packázásait, inkább kivonult a megbeszélésekről. „Ma már látom, hogy semmi értelme nem volt sértődötten otthon üldögegni” – látta be, már csak azért is, mert a nemzetközi szakirodalom a hetvenes évek első két – Papp Gyula, illetve Németh Károly nevével fémjelzett – nagy Mini-formációját Európa első három progresszív bandája közé teszi. „Én ugyan nem hiszek ebben, de ha szakemberek állítják, nem vitatkozom velük” – ez azért egy rá jellemző mondat.

Azért lett Mini a banda neve, mert Török Ádám feltűnt a Minikalor kályha reklámjában. Léven szó melegségről, hadd tartsam jelképesnek a névválasztást. Azt pedig igazolom, hogy Török Ádám a jövőbe látott. „A nyugdíjamból megélni nem lehet, de egyébként sem tudnék leállni. Ezt már a sírig csinálom – vagy ameddig kíváncsiak rám” – mondta és tette.

A haláláig zenélt, de ahhoz még nagyon-nagyon el kell szabadulnia a világnak (haladunk, sajnos...), hogy elfeledjék.

Így aztán Török Ádámtól ma az Óbudai temetőben nem búcsúzunk, hanem – elköszönünk.

A helye üres a Pözsóban, de itt marad velünk.

Nekünk.

[A Nemzeti Sport munkatársainak további véleménycikkeit itt olvashatja!](#)